

श्री लेमदेव पाटील महाविद्यालय मांडळ

विभाग – अर्थशास्त्र

प्रा. प्रकश बी. कटमूसरे

बी.ए. भाग २ (तृतीय सेम)

स्थूल अर्थशास्त्र - I

अभ्यासक्रम

युनिट १ : अर्थशास्त्राची ओळख

- ▶ स्थूल अर्थशास्त्र : व्याख्या , स्वरूप , वैशिष्टे
- ▶ द्वी, त्री व चतुर्थशेत्रीय अर्थव्यवस्था

युनिट २ : राष्ट्रीय उत्पन्न

- ▶ राष्ट्रीय उत्पन्नाची संकल्पना
- ▶ एकूण गुंतवणूक
- ▶ अवमूल्यनाचे गुण व दोष
- ▶ राष्ट्रीय उत्पन्न मापनाच्या पद्धती
- ▶ राष्ट्रीय उत्पन्न मापनात येणाऱ्या अडचणी
- ▶ राष्ट्रीय उत्पन्न विश्लेषणाचे महत्व

युनिट ३ : मुद्रा व मुद्रेचे

मूल्य

- ▶ मुद्रेची व्याख्या, कार्य आणि प्रकार
- ▶ मुद्रा मूल्यांचे सिद्धांत
- ▶ स्फिती, अपस्फिती व संस्फिती
- ▶ मौद्रिक धोरण व राजकोषीय धोरण

युनिट ४ : उत्पादन आणि

रोजगार

- ▶ “से” चा बाजार नियम आणि केंन्सचा आक्षेप
- ▶ उपभोग फलन
- ▶ गुणक तत्व
- ▶ गुंतवणूक फलन

फिशरचा मुद्रा मूल्याचा

प्रस्तावना

सिद्धांत

विसाव्या शतकात मुद्रा परिणाम सिद्धांत लोकप्रिय करण्याचे खरे श्रेय अमेरिकन अर्थशास्त्र आयविंग फिशर यांने दिले आहे. या सिद्धांताचा मुख्य उद्देश असा कि मुद्रा परिणाम आणि किंमत पातळी तसेच मुद्रा मुख्य या घटकामध्ये परस्पर संबंध शास्त्रीय पद्धतीने तपासणे.

1) सिद्धांताची मांडणी

2) मुद्रेकरिता असणारी मागणी

$$\text{मुद्रेची मागणी} = P \times T = PT \quad (P = \text{किंमत पातळी,} \\ T = \text{एकूण व्यवहार संख्या})$$

३) मुद्रेचा पुरवठा

$$\text{मुद्रेचा पुरवठा} = M \times V = MV \quad (M = \text{मुद्रा, } V = \text{मुद्रेचा भ्रमण वेग})$$

$$\text{मुद्रेची मागणी} = \text{मुद्रेचा पुरवठा}$$

$$PT = MV$$

$$p = \frac{MV}{T}$$

T

फिशरचे सुधारित

$$P = MV + M'V'$$

समीकरण

P= किंमत पातळी, M=कायदेशीर मुद्रा

V = कायदेशीर मुद्रेचा भ्रमण वेग,

M= अधिकोष निर्मात प्रत्येय मुद्रा

T= खरेदी विक्री होणाऱ्या वस्तूची संख्या

सिद्धांताची गृहीते :

- १) पूर्ण रोजगार पातळी
- २) V व V1 स्थिर असतात
- ३) दीर्घ काळाचा विचार
- ४) P हा निष्क्रिय घटक आहे
- 5) M, M1 ह्या प्रमाणशीर संबंध असते

उदाहरण

समजा मुद्रेचा एकूण पुरवठा (MV + M'V') ३०,००० कोटी रु. आहे. तसेच वस्तूची संख्या (T) हि ३,००० कोटी मात्र आहे.

$$P = \frac{MV + M'V'}{T}$$

$$P = \frac{३०,००० \text{ कोटी रु.}}{३,००० \text{ कोटी वस्तू}}$$

$$P = १० \text{ रु. (प्रत्येक वस्तू)}$$

$$P = १० \text{ रु. (प्रत्येक वस्तू)}$$

समजा मुद्रेचा पुरवठा (इतर घटक स्थिर ठेऊन) दुप्पट झाला तर

$$P = \frac{MV + M'V'}{T}$$

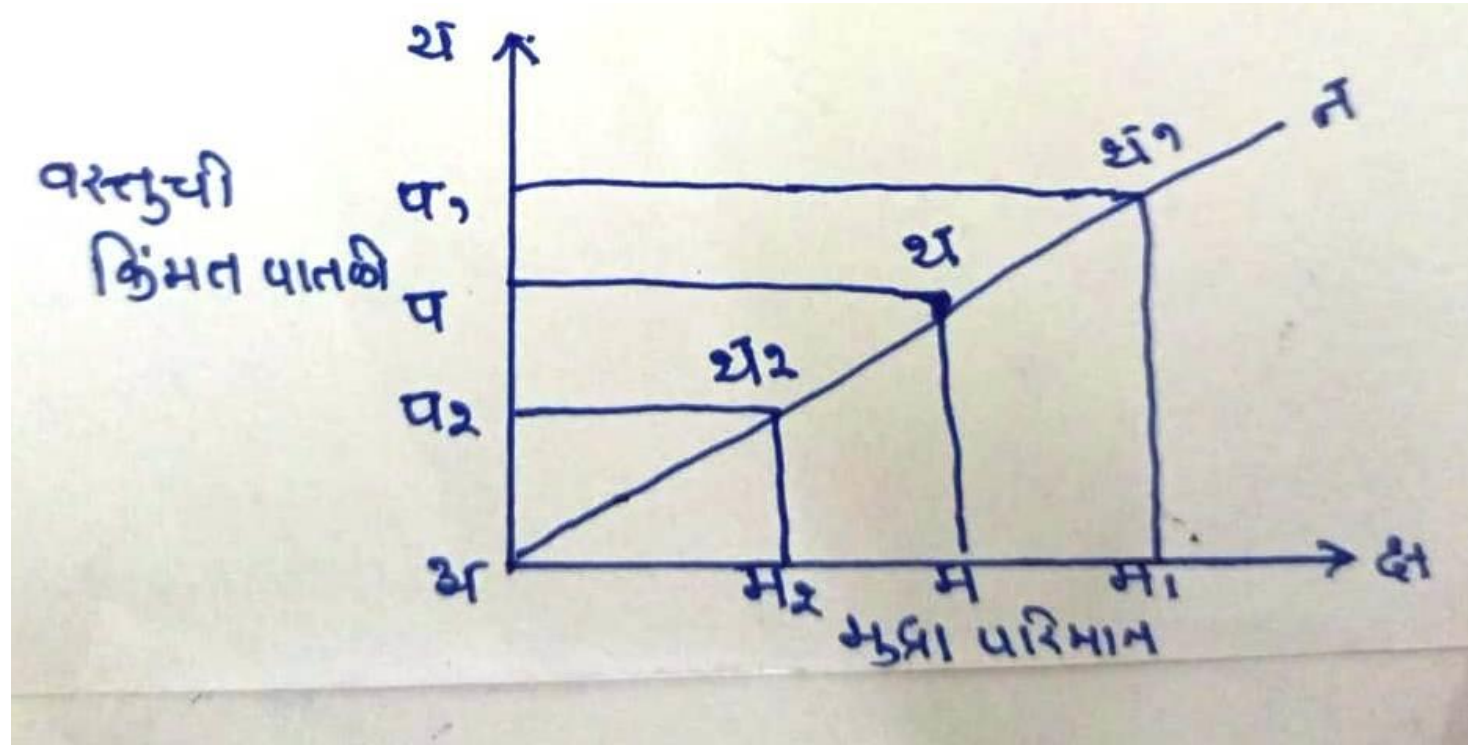
$$P = \frac{६०,००० \text{ कोटी रु.}}{३,००० \text{ कोटी वस्तू}}$$

$$P = २० \text{ रु. (प्रत्येक वस्तूची किंमत)}$$

$$P = २० \text{ रु. (प्रत्येक वस्तूची किंमत)}$$

मुद्रा परिणाम म्हणजेच मुद्रा पुरवठा व किंमत पातळी यांचा सह संबंध असतो. तर किंमत पातळी व मुद्रा मूल्य यांचा संबंध व्यस्त असते "आकृती"

(किंमत पातळी व मुद्रा परिणाम यांचा संबंध)

सिद्धांत वरील

- आक्षेप/दोष
- १) इतर परिस्थिती समान नसते
 - २) P हा घटक मुद्रा सक्रीय असू शकते
 - ३) M व M1 यातील संबंध नेहमीच प्रमानशील नसतात
 - ४) अल्प काळात विचार केल्या गेला नाही
 - ५) V हा घटक स्वतंत्र्य असू शकत नाही
 - ६) व्यापार चक्राचे स्पष्टीकरण देऊ शकत नाही